

Iyu

Um-umag gapu sijit jakol un igat winnu iyu un kan jajit jajakkol.

Awad kad tun istoryan hatu, nantinatinawid un istoryan jajit kaja-anan un iVyanaw un inggaw situn Jukligan kan Tavyalalan.

Idi un-una na, tay na-id pigan luput jit tagu, jit luput jit tagu jajit tutuwon ja un tolak winnu suput nga kaw-on ja si ulos, kaw-on ja si vya-al ja, kin kaw-on jas ka-in. Aji kad akit ud luput jajit tagu sin un-una na.

Kit haja vuvya-i mit, na-id pantin ji vuvya-is jit ta hajit tolak ngarud jit tutuwon ja jit manka-in ja.

Ot inggaw mit osan jakol a igat un managgayyom a igat didiay, managtulung. Ostun longat nad Tavyalalan kan Jukligan ta hajin vyattung ud Jukligan, manipud situn lagud ingganis tun sagud jin vovoloy, an-anjuwan a vyattung nat ta ajalloman nga siya jit inggawan jit jakol a igat, un iyu. Nu jumakol kanu kad jit janum, umoy manpa-igid kanu ji igat, sakayan jajit tagu un manjolmang. Aji kad pipiya-on ja a. Naganas a ta aji ja mit majanagan uray nu umuja-ujan hinat, aji ja masapa manalan tay awad ji igat un man-ijolmang kan jija, winno iyu un kan jajit jajakkol ta awad kad jin iyu, *extraordinary* un igat. Amod kajakol na osya. Kama si nokan ji iyug kajakol na kanu. Ot aji kad aji ja majanagan jajit umoy masipot. Ma-avus kanu kad jit sipot ja si gidgijam, uray nu jumakol ji janum, awad latta ji manjolmang kan jija.

Osan al-algaw kanu, inggaw jajit vuvya-i un umoy nasipot situn Tavyalayan, ostun uma ja kanu. Kit... ngim jimmakol ji janum. Ot jumakol kanu man jit janum, umoy nanpa-igid jit igat. Kit na-irana nga haji osan vuvya-i un najatnganan si *monthly sickness*, aji kad nankapon sijin ulu na. “Nanga-ina” kan takun Itnog winnu iValvyalasang winnu nankajawyan. Aji kad injolmang jijin iyu jija. Hajit makajolmang ja on, vumusnag, ay, lumsa ja, nasimsiman kanu ji iyu jit jala a ta immayus kapon sangi na jit kajawyan ji osan vuvya-i tay, noka ngarud, najatnganan jit vinulan a sakit jit vuvya-i. Kit manipud hijit on, awad kanu ud umajanin tagu si wangwang, patayon kanu jijin iyu. Jukma-ana ya kanona kanu. Ot na-ijon a jit namnama-on jit tagun man-ijolmang kan jija a ta manpatoy mittin hi tagu. Vokon a managgayyom a iyu nu aji, kaguvyat jit tagu on a tayaju jit patayona. Tattan, nu timpun kanu

ji ujan, nu lavi kanu kad nu sumlag, vigvigat awad jit mapukaw a tagu lallalu sa vuvya-i. Kit unujon ja kanu kad, pasig a kinog kanu jit, annat a jalan a, ay lu-ut un jalapusun na majapoy. Ot aji kad, ti namnama-on ja hat kinog jijit iyu winnu jakolan a igat. Hajit on, mantatalpuk jajit tagu on a ta awad garud jit mangkan. Ta tumakjang kanu nu gawan ji lavi winnu sumlag nu timpun ji ujan.

Ot ha nangwa ja kanu, “Masapul a matoy nat iyu un annat,” kan ja kanu. Aji kad, nanga ja kanus gijuy. Hajin gijuy a kan ja kad, hajit upik jit kayu un tuttuwon jajit mamalong-ag un kawkaw-on jan ulos un jumaja-an kad kama gisigis. Siya ji jin gijuy a kan ja. Siyanat sin-gob ja ot inikwa ja hijit jalum jit gusi, nalivlivyan a gusi ot si ja kanu man itakod si asu. Ot pumujut man ji on, umati-atikang ji asu ot lumokwas kanu ji iyu ot sokmalona jit asu pati hajin gusi in pummujupujut ot nilumtun na kanu. Gapu ta maliknan jit iyu winnu igat jit pujut jit vuwang na, nanvilvillajuk kanu ot na-amin na-ita-ang kanu ji adji, jin ayasan jin vyattung. Isu nga nangkaon amin jijit *picnic area* jajit jajakkol a janum a ta inpalak jiji iyu. Ot manalog kanu jit iyu on a. Hatun inggaw kanus tun vyatug Lavuyu, mavyalin a sumigab nin jit vituka na, vummilajuk kanu ot nivin-ak hitun Vin-ak. Isu nga adji hajin Vin-ak, kama si na-ipalagtay a lawan tanap ji ta vyatilid nat ngim gapu ta hajin vin-akan jit iyu, kama si nanvyalin hi tanap. Ot manalan kanu si wangwang ot umoy majikos situn lagud nad Jaw-angan, osi inpangajan na payon a Jikus. Ot natoy jiji.

Masja-aw kanu jajit tagu ta kamas managaja jit janum ngim ma-id mit ujan. Ija kanu man ilan jit lagud, adtu kanus jakol a iyun najikos hiji ta natoy jiji ot inpajamag ja kanu situn jaya. Umoy ja kanu, ija kanu ilan, vuvujangnganan ja man, aju jit adji, jaja-an a kinablas a inggaw hin ud vuwang na a kinablas jajit tagu un kanona hin lavi, lalu nas jajit vuvya-i ta isuyop ja jit pugul ja osya.

Ot siya ji jin gapu na nga awad kad tun Jukligan kan Vyalangaw, nantatalpuk jajit tagun inggaw hiji. Na-id agsan ja ummoyan. Kaysan ja hinat kapon na Abra ji ujum, kaysan jas nat ajayu ji ujum, nga hiyajin kaysan jijin Vyalangaw hitun Natonin. Ot siya ji jin istorya mit jajin jajakkol jit ta hyatun Vyalangaw kanu nalpuwan ja nga kaysan kapon vi-ik.

Ot siya ji jin patinggan jin istoryan jijit iyu un jakolan a igat a inggaw hinat Jukligan. Ot siya ji jin tinawid mi nga um-umag hiyajin mamalong-ag mi.

Recorded on December 4–5, 2006, in Kalinga, Philippines

Oral account by Barcelon Panabang

Transcription and Translation by Scott M. Saboy & Lawrence A. Reid

Assisted by Warren Panabang

Recorded and supervised by Michiyo Yoneno-Reyes

<http://www.ioc.u-tokyo.ac.jp/~yoneno/database.html>